



Klebensberg Kunó emlékezete

Életrajza dátumokban

1875. nov. 23. Születik Magyarpécskán; apja thumburgi gr. K. Jakab cs. és kir. huszárcapitány, anyja felsőeöri és alsőeöri Farkas Aranka

1876. Apja meghal; anyjával Székesfehérvárra költözik
1885. A ciszterci gimnázium tanulója
1893. Érettségi után rövid ideig a bécsújhelyi katonai akadémia növendéke

1894. A pesti egyetem jogi karára frakozik
1895. A berlini egyetem jogi karának hallgatója
1898. Segédfogalmazó a miniszterelnökségen
1903. Titkár; a nemzetiségi ügyek előadója
1906. Miniszteri osztálytanácsos
1907. A miniszterelnökség nemzetiségi osztályának vezetője
1910. Közigazgatási bíró
1914. jan. VKM államtitkár
1915. A Hadigondozó Hivatal elnöke
1917. márc. 12. Miniszterelnökségi államtitkár; ápr. Kolozsvár országgyűlési képviselője; ápr. 26. A M. Történelmi Társulat elnöke; máj. 23. Tisza István kormányának lemondásával megszűnik államtitkársága

1919. febr. 18. Bethlen Istvánnal megalapítja a Nemzeti Egyesülés Pártját. A proletárdiktatúra alatt Gyula környékén, Almásy Denise tanyáján rejtőzik

1920. jan. 26. Sopron nemzetgyűlési képviselője
1921. dec. 3. Belügyminiszter
1922. jan. 27. Beterjeszti választójogi törvényjavaslatát; **jún. 16.** Vallás- és közoktatásügyi miniszter; **júl. 19.** Pécssett az egyetem elhelyezéséről tárgyal; **júl. 26.** Törvényjavaslata a gyűjteményegyetemről (1922. XIX.); **nov. 16.** Törvényjavaslata a M. Tudományos Akadémia támogatásáról (1923. I.)

1923. szept. 23. Debrecenben fölvatja az első két klinikát; **okt. 14.** Pécssett megnyitja az egyetemet

1924. febr. 26. Benyújtja a középiskolai reform törvényjavaslatát (1924. XI.)

1925. máj. 28. A pécsi egyetem díszdoktora; **jún. 22.** Beterjeszti népkolai törvényjavaslatát (1926. VII.); **okt. 20.** Előadást tart a berlini egyetemen; **nov. 10.** Károlyi Mihály elkobzott vagyonából Nemzeti Közművelődési Alapot létesít (1927. XIX., 1929; XXXIII.); **dec. 10.** Genfben a népszövetség ülésén átmeneti rendszabálynak minősíti a numerus clausust

1926. jan. 3. Megnyitja a természettudományi kongresszust; **márc. 23.** Szegeden kijelöli a klinikák helyét; **máj. 11.** Törvényjavaslata külföldi magyar intézetekre (Bécs, Berlin, Róma), kutatói ösztöndíjakra (1927. XIII.); **okt. 3.** Pécssett fölvatja a klinikai telepet; **okt. 5.** Szegeden leteszi a klinikák alapkövét; **nov. 21.** Választási beszédet mond Szegeden; **dec. 12.** Szeged országgyűlési képviselője



GRÓF
KLEBELSBERG
KUNÓ

Klebensberg Kunó arcképe Kalmár Márton emléktábláján

1927. febr. 22. Beterjeszti törvényjavaslatát a polgári iskolai reformról (1927. XII.); **márc. 16.** Rómában fogadja Mussolini miniszterelnök; a római egyetem díszdoktora; Nápolyban, Bolognában, Milánóban jár; **márc. 20.** Megjelenik Beszédek, cikkek, törvényjavaslatok címmel gyűjteményes kötete; **szept. 5.** Fölvatja a tihanyi biológiai intézetet

1928. febr. 23. Beterjeszti törvényjavaslatát a numerus clausus enyhítéséről; **márc. 27.** „A szegedi egyetem legyen az Alföld egyeteme” – mondja Szegeden; **jún. 11.** Megnyitja a budapesti finnugor kongresszust; **jún. 24.** Megjelenik cikkeinek

gyűjteménye Neonacionalizmus címmel; **júl. 1.** Máltai lovaggá avatják

1929. márc. 28. Megjelenik újabb cikkgyűjteménye Küzdelmek könyve címmel; ápr. végén; Németországban jár; **ápr. 21.** Fogadja Hindenburg köztársasági elnök; **máj. 13.** Megnyitja az első könyvhetet; **máj. 29.** Részt vesz az Alföldkutató Bizottság kecskeméti tanácskozásán; **jún. 5-6.** A Dunán Innen Városok Kulturális Szövetségének ülésén; **dec. 19.** Megjelenik Jöjjetek, harmincas évek! című cikkgyűjteménye

1930. febr. 17. Előadása Bécsben; **ápr. 27.** Előadása Stockholmban; **máj. 2.** Fölszólalása Turkuban; **máj. 11.** Előadása Varsóban; **szept. 8-28.** Ideiglenesen népjóléti miniszter is; **okt. 11.** a Corvin-rend alapító oklevelének kelte; **okt. 24.** Részt vesz a Fogadalmi templom fölszentelésén, a Dóm téri épületegyüttes, a Nemzeti Emlécsarnok fölvatásán; Szeged díszpolgára; **okt. 25.** Fölvatja az 5000. „népkolai egységet”, a szeged-rókusi 12 tantermes népkolát

1931. febr. 28. Megjelenik Világválságban című cikkgyűjteménye; **máj. 15.** Leleplezik emléktábláját (Te saxa loquuntur) a Nemzeti Emlécsarnokban; **jún. 13.** A Szegedi Szabadtéri Játékok első bemutatóján; **jún. 30.** Ismét Szeged országgyűlési képviselőjévé választják; **aug. 18.** Lemond a Bethlen-kormány; **aug. 24.** Búcsúzik minisztériumi munkatársaitól

1932. febr. 23. A Corvin-rend serlegavató beszéde; **ápr. 24.** Megalapítja a M. Olimpiai Társaságot, elnöke; **máj. 29.** Az Alföldi Bizottság vándorgyűlésén Szolnokon; **jún. 4.** Békéscsabán; **jún. 19.** Szegeden; **szept. elején;** Szegeden tartózkodik; **szept. 5.** Nyíregyházán; **szept. 18.** Szentesen; **okt. 2.** Paratífusszal klinikára viszik; **okt. 11.** Szívrohamban meghal.

* * *

Okt. 15. Temetése a Fogadalmi templom kriptájában

1933. febr. 11. A Klebensberg-emlékkiállítás megnyitása a Múcsarnokban; Megjelenik Utolsó akkordok címmel minisztersége után frott cikkeinek gyűjteménye; **jún. 10.** Fölvatják szobrát a Testnevelési Főiskolán

1934. jan. 22. Leleplezik szobrát a bécsi Collegium Hungaricumban

1935. ápr. 11. Fölvatják szegedi sírelméket a Fogadalmi templomban; **okt. 13.** Megjelenik Politikai hitvallása, a „Klebensberg-breviárium”, idézetek műveiből

1938. Megjelenik a Klebensberg-emlékkönyv

1939. máj. 16. Fölvatják budapesti szobrát az Eskü téren.

PÉTER LÁSZLÓ

Velős mondásaiból

Ne feledjük, hogy a magyar hazát ma elsősorban nem a kard, hanem a kultúra tarthatja meg.

Olyan ország még nem volt, amely azért ment volna tönkre, mert kulturális célokra áldozott.

Minden nemzet a népek ádász versenyében hivatkozni akar azokra a szellemi jogcímekre, amelyek előbbrevalóságát bizonyíthatják. A világháborúban harminc és felesek és negyvenketteseket vonultattak fel, ma a szellemi küzdelemben a nagy embereket.

Az idegen nemzetek négyzetre emelik kiválóságukat, mi magyarok gyököt igyekszünk belőlük vonni.

Akit magyarnak szült magyar anya, azt tartsuk meg magyarnak.

A politikai okosság azt kívánja, hogy magyarnak tekintsünk ebben az országban mindenkit, aki velünk érzelmben, lelkeségben és nyelvben teljesen s fenntartás nélkül összeolvad.

A magyar nemzet nem elég gazdag ahhoz, hogy egyetlenegy komoly tehetséget is elkallódnai hagyjunk.

Örülünk kell, hogy Ady a mienk!

A trianoni béke következtében lefegyverzett Magyarországon a kultusztárca voltaképpen honvédelmi tárca is.

Az életképes nemzetekre a katasztrófa úgy hat, mintha visszavágják a fát. Annál erősebben hajt.

Az optimizmus az élet oxigénje.

Meg kell mutatnunk a nagy nemzeteknek, a világ közvéleményének, hogy nagyobb a magyar nemzet belső értéke, mint a bennünket környező és a mi rovásunkra naggyá tett népeké. Ennek pedig a művelő Nyugat szemében fokmérője a műveltség.

Hiába: ápolnunk kell a kapcsolatot a hálátlan Nyugattal; tetőtől talpig európeereknak kell lennünk, hiszen Európa közepén élünk.

Minden javulás igazi előfeltétele nemzeti hibáink kíméletlen feltárása.

Az öntelt sovinizmus éppolyan veszedelmes, mint a nemzeti kishitűség.

A mérséklet politikája árt az egyénnek, de használ az országnak.

A demagógia ellen csak egy székem van: a kultúra.

Ami az életösztön az egyénnél, az a nacionalizmus a népeknél.

Háromféle magyar hazafiság van: szónokló, kesergő és alkotó hazaszeretet.

A neonacionalizmus a korábbi idők szónokló, ünneplő, civódó és kesergő hazaszeretetével szemben a munkás hazaszeretetet hangsúlyozza. Elsősorban a tudás erejével meghatározott munka kultusztát iparkodik szolgálni.

Azért készítsük elő, amíg nem késő, a kulturális demokráciával a politikai demokráciát.

Sajátságos az, hogy mennyit vettünk mi a magyar néptől, amivel nincs arányban az, amit a szervezett államhatalom eddig a népnek nyújthatott.

Munka, tudás és tőke csak együtt termékenyíthetik meg a magyar gazdaságot.

Jövőben közgazdaságtanra már nem lennék hajlandó egyetemi tanárrá kinevezni olyan szakférfit, aki nem töltött hosszabb időt az Egyesült Államokban. A gazdasági életnek ott születnek meg legmodernebb formái és termelési módszerei.

A szellemi világban az állam szükségképpen brutális kezétől érintetlenül az erősebb gondolatnak kell szabadon győznie.

Mint fénytől az árnyék, olyan elválaszthatatlan a hatalomtól a felelősség.

A miniszteri szó olyan, mint a legrövidebb lejárati váltó: ott a szót nyomban tettek is kell követnie.

A magyar jogfejlődésnek, a magyar jogalkotó géniuszának legszebb alkotása éppen a közigazgatási önkormányzat terén létesült.

Nem vagyunk többé tekintettel az iskolák jellegére, hanem a helyi viszonyok figyelembevételével egyformán támogatnunk kell minden jellegű iskolát: állami, polgárit, községi, hitfelekezetiit aszerint, amint a kultúrpolitikai szükség megkívánja.

Modern nyelvek, természettudományi, közegészségi, technikai, gazdasági kultúra, mindez erős erkölcsi alapon, idealizmustól áthatva, ez a magyar kultúrpolitika jövő útja.

SZEMELGETTE: PÉTER LÁSZLÓ

Megemlékezések, tudományos ülés

(Folytatás az 1. oldalról)

Az ünnepségen a Klebensberg-emléktáblát leleplező Surján László népjóléti miniszter hangsúlyozta: arcpirtító, hogy Klebensberg programja – miszerint nem kard, hanem a kultúra képes felemelni és naggyá tenni a nemzetet – még ma is aktuális felhívás, amelyen pedig már régen túl kellene lenni.

A miniszter emlékeztetett továbbá arra, hogy Klebensberg 1930-ban szimbólikusnak tartotta, hogy egyszerre avathatta fel a szegedi egyetemet és azt az 5000. népkolát, amellyel teljesült az „öt év ötezer iskola” program. A magyar néptömegek iskoláztatását éppoly fontosnak tekintette, mint a felsőoktatás európai szintre emelését.

Ábrahám István, prépost plébános megemlékezést mondott este 7 órakor a Dóm altemplomában, Klebensberg sírjánál. Fél 7 órakor egyházzenei koncert kezdődött a Dómban, ahol közreműködött a Dóm énekkara, valamint orgonán Bottkáné Égető Mária, és Simon Tamás. A koncerten Varjasi Gyula vezényelt.

Tegnap délelőtt 10 órakor ünnepi szentmisével folytatódott a megemlékezés-sorozat a Dómban; a misét Gyulay Endre, megyéspüspök celebrálta. A Dóm téri Szent Gellért kapunál emléktáblát lelepleztek le 11 órakor, ahol Ványai Éva, alpolgármester köszöntötte a jelenlévőket, majd Bakos István, minisztériumi főosztályvezető mondott beszédet.

A mai program 10 órakor, koszorúzással kezdődik a Rókusi Általános Iskolában; Mária-földy Márton mond beszédet. A Városháza dísztermében délután 2 órakor Lippai Pál, polgármester köszöntőjével indul a tudományos emlékülés, amelyre négy előadót várnak: Glitz Ferenc, igazgató, MTA Történettudományi Intézet; Romsics Ignác, ELTE egyetemi tanár; Várszegi Asztarik, pannonhalmi püspök főapát; valamint Katona Tamás államtitkár. Eközben délután fél 3 órakor emléktáblát koszorúznak a Temesvári körúti óvoda falán; Katona Sándor, püspöki helynök mond beszédet.



FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Ünnepi emlékezés a dómban